Gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till skydd för miljön

(2001/C 37/03)

A. INLEDNING

1. År 1994 antog kommissionen gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till skydd för miljön [1], som upphörde att gälla den 31 december 1999. Kommissionen gjorde enligt bestämmelserna i punkt 4.3 i riktlinjerna en översyn av dessa under 1996 och kom då till slutsatsen att det inte var nödvändigt att införa några ändringar före giltighetstidens utgång. Den 22 december 1999 beslöt kommissionen att förlänga giltighetstiden för riktlinjerna t.o.m. den 30 juni 2000 [2]. Den 28 juni 2000 beslöt kommissionen att förlänga giltighetstiden för riktlinjerna t.o.m. den 31 december 2000 [3].

2. Efter att dessa riktlinjer antogs 1994 har miljöåtgärderna utvecklats, både på initiativ av medlemsstaterna och gemenskapen samt också på global nivå, särskilt efter att Kyotoprotokollet antogs. Medlemsstaternas åtgärder ökar t.ex. stadigt inom energisektorn och tar former som hittills inte använts ofta, bland annat avgiftssänkningar eller avgiftsbefrielse. Det utvecklas också nya slag av driftsstöd. Det förefaller därför nödvändigt att anta nya riktlinjer så att medlemsstaterna och företagen kan få kännedom om de kriterier som kommissionen kommer att tillämpa när den avgör om stöd som medlemsstaterna planerar är förenliga med den gemensamma marknaden.

3. Enligt artikel 6 i EG-fördraget skall miljömålen, särskilt i fråga om främjandet av en hållbar utveckling, integreras i kommissionens kontroll av stöd inom miljösektorn. Det finns alltså inget motsatsförhållande mellan konkurrens- och miljöpolitiken, utan miljöskyddskraven skall integreras i fastställandet och genomförandet av konkurrenspolitiken, särskilt för att främja en hållbar utveckling [4].

4. Att de långsiktiga miljökraven måste tillgodoses innebär emellertid inte att alla former av stöd bör godkännas. Man måste ta hänsyn till i vilken utsträckning stödets verkningar främjar en hållbar utveckling och att principen att förorenaren skall betala har tillämpats fullt ut. Vissa former av stöd uppfyller obestridligen de kraven i det att de medför ett gott miljöskydd utan att stå i strid med principen om internalisering av kostnaderna. Vissa andra stöd kan däremot inte bara inverka negativt på handeln mellan medlemsstaterna och konkurrensen utan också strida mot principen att förorenaren skall betala och hindra arbetet för en hållbar utveckling. Så kan till exempel vara fallet med vissa stödformer som enbart avser en anpassning till nya obligatoriska gemenskapsnormer.

5. Kommissionen har därför i dessa riktlinjer inriktat sig på att avgöra i vilken utsträckning och på vilka villkor statligt stöd kan vara nödvändigt för att säkra miljöskyddet och en hållbar utveckling utan att konkurrensen och den ekonomiska tillväxten påverkas på ett oproportionerligt sätt. En sådan analys måste genomföras mot bakgrund av erfarenheterna av hur 1994 års riktlinjer har fungerat samt med beaktande av hur miljöpolitiken förändrats sedan dess.

B. DEFINITIONER OCH TILLÄMPNINGSOMRÅDE

6. Begreppet miljöskydd: Enligt dessa riktlinjer avser kommissionen att som miljöskydd betrakta varje åtgärd som syftar till att avhjälpa eller förebygga skador på den fysiska miljön eller naturresurserna eller till att främja en effektiv användning av dessa resurser.

Kommissionen anser att åtgärder som gynnar energisparandet och förnybara energikällor också kan betecknas som miljöskyddsåtgärder. Med energisparåtgärder bör framför allt avses sådana åtgärder som gör det möjligt att minska energikonsumtionen under produktionscykeln. Utveckling och tillverkning av maskiner eller transportmedel som kräver mindre naturresurser för att fungera omfattas inte av dessa riktlinjer. Åtgärder som vidtas inom fabriker eller andra produktionsanläggningar i syfte att förbättra säkerhet eller hygien är viktiga och kan eventuellt berättiga till vissa former av stöd, men omfattas inte av dessa riktlinjer.

Begreppet internalisering av kostnaderna: Härmed avses i detta dokument företagens skyldighet att vid beräkningen av produktionskostnaderna också ta med samtliga kostnader för miljöskyddet.

Principen att förorenaren skall betala: Principen att kostnaden för att åtgärda föroreningar skall betalas av den som har orsakat dem.

Förorenare: Den som direkt eller indirekt försämrar miljön eller skapar förhållanden som leder till att den försämras [5].

---

[1] EGT C 72, 10.3.1994, s. 3.

[2] EGT C 14, 19.1.2000, s. 8.

[3] EGT C 184, 1.7.2000, s. 25.

[4] Kommissionens vilja att integrera miljöpolitiken i de övriga politikområdena kommer också till uttryck i Kölnrapporten om integrering av miljöfrågor av den 26 maj 1999 liksom i rapporten till Europeiska rådets möte i Helsingfors om integreringen av hänsyn till miljö och hållbar utveckling i gemenskapens olika politikområden (SEK(1999) 1941 slutlig).

[5] Rådets rekommendation av den 3 mars 1975 om beräkning av kostnader och om offentliga myndigheters intervention i miljöfrågor (EGT L 194, 25.7.1975, s. 1).

Rättvisande prissättning: Begrepp som innebär att priset på varor eller tjänster inbegriper externa kostnader som har samband med negativa miljöeffekter vid produktion och saluföring av dem.

EG-norm: Obligatorisk norm inom gemenskapen för de miljömål som skall uppnås samt skyldigheten enligt gemenskapsrätten att använda den bästa tillgängliga teknik som inte medför alltför höga kostnader (best available techniques – BAT) ([6]).

Förnybara energikällor: förnybara icke-fossila energikällor: vindkraft, solenergi, jordvärme, våg- och tidvattenenergi, vattenkraftverk med en högsta kapacitet på 10 megawatt samt biobränslen. Med biobränslen avses produkter från jordbruk och skogsbruk, vegetabiliskt avfall från jordbruk, skogsbruk och livsmedelsindustrin samt obehandlat träavfall och korkavfall ([7]).

El som produceras av förnybara energikällor: el som produceras i anläggningar som drivs uteslutande med förnybara energikällor samt den del av elektriciteten som, särskilt för reservändamål ([8]), produceras av förnybara energikällor vid hybridkraftverk som drivs med klassiska energikällor.

Miljöpålaga: ”En pålaga är en *miljö*pålaga när den verksamhet som beskattas genom pålagan har en tydligt negativ inverkan på miljön. Med miljöpålaga kan man dock även avse en skatt eller avgift som har en mindre tydlig men ändå urskiljbar positiv inverkan på miljön. I allmänhet är det medlemsstatens ansvar att visa den beräknade miljöeffekten av en skatt eller avgift” ([9]).

7. Tillämpningsområde: Dessa riktlinjer gäller stöd ([10]) som syftar till att säkerställa miljöskydd inom alla sektorer som berörs av EG-fördraget, inbegripet sektorer som omfattas av specifika gemenskapsbestämmelser när det gäller statligt stöd (stålindustri ([11]), skeppsvarv, bilindustri, syntetfiber, transport och fiske), med undantag av det område som omfattas av gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till jordbrukssektorn ([12]). Bestämmelserna i de här riktlinjerna gäller fiskeri- och vattenbrukssektorerna, utan att det påverkar tillämpningen av bestämmelserna i rådets förordning (EG) nr 2792/1999 av den 17 december 1999 om föreskrifter och villkor för gemenskapens strukturstöd inom fiskerisektorn ([13]) och i riktlinjerna för granskning av statligt stöd inom fiskeri- och vattenbrukssektorerna ([14]). Statligt stöd till forskning och utveckling på miljöområdet omfattas av de nu gällande gemenskapsramarna för statligt stöd till forskning och utveckling ([15]). Kommissionen anser inte heller att stöd till utbildningsverksamhet på miljöområdet är av så specifik karaktär att det motiverar någon särskild behandling. Kommissionen kommer därför att granska sådana stöd i enlighet med bestämmelserna i kommissionens förordning (EG) nr 68/2001 av den 12 januari 2001 om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i EG-fördraget på stöd till utbildning ([16]).

Enligt artikel 3 i kommissionens beslut nr 2496/96/EKSG av den 18 december 1996 om gemenskapsregler för statligt stöd till stålindustrin ([17]), kommer stöd till miljöskydd inom stålsektorn fortsatt att granskas med utgångspunkt i gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till skydd för miljön, offentliggjorda i EGT C 72, 10.3.1994, fram till dess att EKSG-fördraget löper ut.

Bestämmelserna i dessa riktlinjer är inte tillämpliga på icke återvinningsbara kostnader, som kommer att behandlas i en särskild text ([18]). Kommissionen erinrar om att enligt kommissionens förordning (EG) nr 69/2001 av den 12 januari 2001 om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i EG-fördraget på stöd av mindre betydelse ([19]) omfattas inte stöd upp till 100 000 euro till ett företag under en period av tre år av bestämmelserna i artikel 87. Den förordningen är dock inte tillämplig på sektorerna jordbruk, fiske och transport samt de sektorer som omfattas av EKSG-fördraget.

([6]) Begreppet ”bästa tillgängliga teknik” (BAT) infördes i EG-lagstiftningen genom rådets direktiv 76/464/EEG av den 4 maj 1976 om förorening genom utsläpp av vissa farliga ämnen i gemenskapens vattenmiljö (EGT L 129, 18.5.1976, s. 23), och återkom något modifierat i rådets direktiv 84/360/EEG av den 28 juni 1984 om bekämpning av luftförorening från industrianläggningar (EGT L 188, 16.7.1984, s. 20). I rådets direktiv 96/61/EEG av den 24 september 1996 om samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar (EGT L 257, 10.10.1996, s. 26) (det s.k. IPPC-direktivet (integrated pollution prevention and control)) har detta begrepp utvecklats och stärkts. Tillämpningsområdet för IPPC-direktivet omfattar industrianläggningar som utgör en betydande föroreningsrisk. Vad gäller nya anläggningar eller väsentliga ändringar av en befintlig anläggning är direktivet tillämpligt sedan november 1999. Befintliga anläggningar skall ha anpassat sig till reglerna i IPPC-direktivet före oktober 2007. Fram till detta datum tillämpas bestämmelserna om begreppet bästa tillgängliga teknik i enlighet med de två ovannämnda direktiven. I regel är det inte EG utan de nationella myndigheterna som fastställt de konkreta normerna, dvs. utsläpps- eller konsumtionsgränsvärden baserade på användningen av bästa tillgängliga teknik.

([7]) Denna definition är densamma som i kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om främjande av el från förnybara energikällor på den inre marknaden för el (EGT C 311 E, 31.10.2000, s. 320). När Europaparlamentet och rådet antagit detta direktiv, kommer kommissionen att tillämpa den definition som fastställts i den slutliga texten.

([8]) Samma anmärkningar som för fotnot 7.

([9]) Miljöskatter och miljöavgifter på den inre marknaden, KOM(97) 9, slutlig, 26.3.1997).

([10]) Syftet med de här riktlinjerna är inte att diskutera begreppet statligt stöd. Detta begrepp följer av artikel 87.1 i EG-fördraget samt av rättspraxis från Europeiska gemenskapernas domstol och Europeiska gemenskapernas förstainstansrätt.

([11]) Inom ramen för de bestämmelser som anges i tredje stycket i denna punkt.

([12]) EGT C 28, 1.2.2000, s. 2.

([13]) EGT L 337, 30.12.1999, s. 10.

([14]) EGT C 100, 23.7.1997, s. 12. Kommissionen påpekar att de här riktlinjerna endast gäller stöd till skydd av miljön, utan att det påverkar tillämpningen av andra gemenskapsbestämmelser om statligt stöd, inom gränserna för de regler om kumulering som nämns i punkt 74 i de här riktlinjerna.

([15]) EGT C 45, 17.2.1996, s. 5.

([16]) EGT L 10, 13.1.2001, s. 20.

([17]) EGT L 338, 28.12.1996, s. 42.

([18]) Med icke återvinningsbara kostnader förstås kostnader som företagen måste bära p.g.a. åtaganden de ingått och som de inte längre kan uppfylla till följd av avregleringen av den berörda sektorn.

([19]) EGT L 10, 13.1.2001, s. 30.

C. **KONTROLL AV STATLIGT STÖD OCH MILJÖPOLITIK**

8. Under 70- och 80-talen tog gemenskapens miljöpolitik i huvudsak sikte på att korrigera problem som hade uppstått. Tonvikten lades framför allt på att utarbeta normer i fråga om de viktigaste aspekterna av miljöpolitiken.

9. Gemenskapens femte åtgärdsprogram för miljön, "Mot en hållbar utveckling", som antogs 1993 ([20]), innebär en viss brytning med denna metod. I programmet betonas nödvändigheten av att under de kommande åren följa en långsiktig politik som syftar till att skapa en hållbar utveckling. Målet är att på lång sikt förena utvecklingen av den europeiska ekonomin med miljöskyddskraven. Såsom uttryckligen anges i artikel 6 i EG-fördraget, i dess lydelse enligt Amsterdamfördraget, skall gemenskapen inte inskränka sig till att bara åtgärda påvisade miljöproblem, utan miljöskyddskraven skall integreras i gemenskapens samtliga politiska program och åtgärder under ett tidigare skede, då de utformas och genomförs, och ett aktivt deltagande från aktörer inom samhälle och näringsliv skall främjas.

10. Enligt artikel 174 i EG-fördraget skall gemenskapens politik också bygga på principen att förorenaren skall betala. De kostnader som sammanhänger med miljöskyddet skall internaliseras av företagen på samma sätt som andra produktionskostnader. För att förverkliga denna politik måste gemenskapen använda flera instrument: reglering, särskilt genom normgivning, men också genom frivilliga avtal eller ekonomiska instrument.

11. Kommissionen utarbetade 1996 en lägesrapport om utvecklingen av gemenskapens femte åtgärdsprogram för miljön. I denna rapport konstateras att helhetsstrategin och målen för det femte åtgärdsprogrammet fortfarande är giltiga. Det är obestridligt att överväganden om miljö och en hållbar utveckling i ökande utsträckning integreras med gemenskapens politik på andra områden. Vad som ännu saknas är dock en verklig attitydförändring hos alla berörda parter: politiska beslutsfattare, företag och samhällsmedborgare. För att bemästra miljöproblemen bör begreppet gemensamt ansvar utvecklas och varje medborgare bör göras medveten om vilka värden som står på spel.

12. Kommissionen antog vidare 1999 en övergripande utvärdering av det femte åtgärdsprogrammet. I rapporten konstateras att även om berörda parter, medborgare och beslutsfattare inom andra sektorer genom det femte åtgärdsprogrammet uppmärksammats på nödvändigheten av en aktiv strävan mot miljömålen så har de framsteg som gjorts för att vända de ekonomiska tendenserna och det miljöskadliga agerandet på det hela taget varit otillräckliga.

13. I utvärderingen konstateras även att det är "allt mer uppenbart att miljöförstöring medför kostnader för samhället som helhet, och att miljöskydd därför även kan medföra fördelar i form av ekonomisk tillväxt, sysselsättning och konkurrenskraft" samt att mycket ännu "återstår att göra i den svåra processen att i praktiken införa principen om att förorenaren skall betala och att till fullo lägga miljökostnaderna på förorenarna" ([21]).

14. Kommissionens kontroll av statligt stöd till miljöskydd måste därför uppfylla följande dubbla krav:

a) Dels skall den se till att konkurrensen fungerar på marknaden och samtidigt stödja genomförandet av den inre marknaden och en ökad konkurrenskraft hos företagen.

b) Dels skall den se till att miljöskyddskraven integreras i utformningen och genomförandet av konkurrenspolitiken, särskilt för att främja en hållbar utveckling. Kommissionen anser i detta sammanhang att det är ett prioriterat mål att internalisera miljökostnaderna. Detta kan uppnås på olika sätt, t.ex. genom att man utnyttjar sådana instrument som är marknadsbaserade, eller sådana som bygger på reglering, såsom varande de mest effektiva medlen för att uppnå de ovan beskrivna målen.

15. En internalisering av miljökostnaderna bidrar till en rättvisande prissättning, om de ekonomiska aktörerna när de använder sina ekonomiska resurser beaktar priset på de varor och tjänster de önskar köpa. I lägesrapporten om gemenskapens femte åtgärdsprogram understryks att en sådan rättvisande prissättning inte uppnåtts, eftersom priset inte återspeglar de ekologiska kostnaderna. Avsaknaden av en rättvisande prissättning gör det svårare att göra medborgarna medvetna om vilka värden som står på spel och banar väg för en överexploatering av naturresurserna.

16. En rättvisande prissättning på alla stadier i det ekonomiska kretsloppet är det bästa medlet för att göra alla aktörer medvetna om kostnaderna för miljöskyddet. Utöver sina potentiellt negativa effekter på handelsutbytet och konkurrensen motverkar i allmänhet statliga stödåtgärder detta mål för prisbildningen, genom att de gör det möjligt för vissa företag att minska sina kostnader på ett artificiellt sätt och att inte avslöja miljöskyddskostnaderna för konsumenterna. På lång sikt kan alltså vissa former av stöd motverka målet en hållbar utveckling.

17. De riktlinjer för statligt stöd som kommissionen antog 1994 är ett led i denna gemenskapspolitik. Generellt sett är stöd till företag inte förenligt med principen att förorenaren skall betala eller med nödvändigheten av att företagen internaliserar miljöskyddskostnaderna.

18. I riktlinjerna anges dock att stöd kan vara motiverat i följande två fall:

a) Under vissa omständigheter är det ännu inte möjligt att helt och hållet internalisera kostnaderna, och stöd kan därför underlätta för företagen att anpassa sig till normerna genom att utgöra en **tillfällig övergångslösning**.

([20]) EGT C 138, 17.5.1993, s. 1.

([21]) Miljön i Europa: Vilka är riktlinjerna för framtiden? En helhetsbedömning av Europeiska gemenskapens handlingsprogram för miljön och en hållbar utveckling kallat "Mot en hållbar utveckling". KOM(1999) 543 slutlig, 24.11.1999.

b) Stöd kan också fungera som **incitament**, bl.a. för att uppmuntra företagen att gå längre än vad normerna kräver eller att göra kompletterande investeringar för att minska föroreningarna från anläggningarna.

19. I gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till skydd för miljön, som antogs 1994, gav kommissionen uttryck för uppfattningen att det i vissa fall ännu inte var möjligt att internalisera kostnaderna fullt ut, och att stödåtgärder därför kunde vara oundgängliga under en övergångsperiod. Sedan 1994 har situationen emellertid ändrats i följande avseenden:

a) Efter antagandet av det femte gemenskapsprogrammet för miljön, som redan bygger på principen att förorenaren skall betala och nödvändigheten av att internalisera kostnaderna, har företagen haft sju år på sig för att anpassa sig till en stegvis tillämpning av principen.

b) I kommissionens lägesrapport från 1996 om det nämnda femte åtgärdsprogrammet samt i 1999 års övergripande utvärderingsrapport bekräftas ånyo nödvändigheten av att säkerställa att kostnaderna internaliseras och att marknadsbaserade instrument utnyttjas, om väsentliga framsteg i förbättringen av miljön skall kunna göras.

c) Användning av de marknadsbaserade instrumenten och en rättvisande prissättning uppmuntras också i Kyotoprotokollet om klimatförändringar.

20. Kommissionens åsikt är därför att man inte längre bör bevilja stöd för att kompensera kostnader som inte internaliserats. För att miljökraven skall kunna tillgodoses på lång sikt är det nödvändigt med rättvisande priser och en fullständig internalisering av miljöskyddskostnaderna. Följaktligen anser kommissionen att det inte längre är berättigat att bevilja stöd då det gäller investeringar som endast syftar till att ett företag skall kunna anpassa sig till befintliga eller nya tekniska normer. Kommissionen anser dock att det, för att hänsyn skall kunna tas till de särskilda svårigheter som gör sig gällande för små och medelstora företag, bör vara möjligt att bevilja stöd till sådana företag för att de skall kunna anpassa sig till nya gemenskapsnormer, under en period av tre år räknat från antagandet av sådana normer. Däremot kan stödåtgärder visa sig vara till nytta, om de ger ett incitament för att uppnå en högre nivå än vad som krävs enligt EG-normerna. Så är fallet om en medlemsstat beslutar att införa nationella normer som är strängare än gemenskapens, för att få ett bättre miljöskydd. Så är också fallet om ett företag gör investeringar till skydd för miljön som går utöver de strängaste befintliga EG-normerna eller då särskilda EG-normer saknas.

21. Någon sådan stimulanskaraktär kan däremot inte åberopas när det endast gäller att iaktta gemenskapens befintliga eller nyinförda tekniska normer. Dessa normer är gemensam lagstiftning som företagen måste följa, och stöd skall inte behövas för att få företagen att rätta sig efter lagen ([22]).

([22]) Utom små och medelstora företag i den mening som avses i punkt 20 i dessa riktlinjer.

Specialfall inom energisektorn och avgiftssänkningarna

22. Sedan rambestämmelserna antogs 1994 har betydande förändringar inträffat inom energisektorn, och hänsyn bör tas till dessa.

23. Vissa medlemsstater har infört, håller på att införa eller kan tänka sig att införa avgifter som har en gynnsam inverkan i miljöskyddshänseende. Befrielse från eller nedsättningar av avgifter beviljas ibland vissa kategorier av företag så att deras konkurrenssituation inte skall försvåras. Kommissionen anser att sådana statliga åtgärder kan utgöra statligt stöd i den mening som avses i artikel 87 i fördraget. De negativa aspekterna av sådant stöd kan dock uppvägas av de positiva aspekter som uppstår genom att avgifterna införs. Om sådana undantag är nödvändiga för att man skall kunna införa och upprätthålla avgifter på samtliga produkter kan de, enligt kommissionens mening, därför godtas på vissa villkor och under en begränsad tid. Om villkoren uppfylls, kan denna tidsfrist omfatta upp till tio år. Efter utgången av tioårsperioden behåller medlemsstaterna möjligheten att på nytt anmäla de ifrågavarande åtgärderna till kommissionen, som kan tillämpa samma synsätt vid sin analys med beaktande av de positiva resultat som uppnåtts när det gäller att förbättra miljön.

24. Medlemsstaternas insatser avseende förnybara energikällor samt kraftvärmeproduktion har också ökat under de senaste åren och kommissionen stöder en användning av sådana energikällor eftersom de har betydande miljöfördelar. Kommissionen anser därför att åtgärder som främjar förnybara energikällor och kraftvärmeproduktion, men som utgör statligt stöd, kan godtas på vissa villkor. Det bör framför allt tillses att dessa stöd inte strider mot andra bestämmelser i fördraget eller motsvarande nationella genomförandebestämmelser.

D. MILJÖSTÖDENS RELATIVA BETYDELSE

25. De uppgifter som samlats in inom ramen för åttonde översikten över statligt stöd i Europeiska unionen inom tillverkningsindustrin och vissa andra sektorer ([23]), visar att miljöstöden mellan 1996 och 1998 i genomsnitt inte utgjorde mer än 1,85 % av det totala stödet till tillverknings- och tjänstesektorerna.

26. Under perioden 1994–1999 beviljades den allra största delen av miljöstöden i form av subventioner. Övriga stödformer, lån med gynnsam ränta, statliga garantier etc., har proportionellt sett använts föga.

27. Under den senaste perioden 1998–1999 kan man konstatera en ökning av insatserna på energiområdet inom de understödda sektorerna. Detta gäller stöd till energisparande eller till främjandet av nya eller förnybara energikällor, särskilt i form av befrielse från miljöavgifter.

([23]) KOM(2000) 205 slutlig, 11.4.2000.

E. ALLMÄNNA VILLKOR FÖR BEVILJANDE AV STÖD TILL MILJÖSKYDD

E.1 Investeringsstöd

E.1.1 *Övergångsstöd för investeringar till små och medelstora företag så att dessa kan anpassa sig till nya gemenskapsnormer.*

28. Under en treårsperiod från och med det att nya obligatoriska gemenskapsnormer antagits kan investeringsstöd till små och medelstora företag godkännas, upp till en maximal nivå på 15 % brutto av de stödberättigande kostnaderna, om ändamålet med stödet är att uppfylla de nya normerna.

E.1.2 *Allmänna villkor för beviljande av investeringsstöd som går utöver EG-normerna*

29. Investeringsstöd som möjliggör för företag att gå längre än vad som föreskrivs i tillämpliga EG-normer, kan godkännas upp till en maximal nivå på 30 % brutto av de stödberättigande investeringskostnaderna, enligt definitionen i punkt 37. Dessa villkor gäller också då företag gör investeringar på områden där det inte finns några obligatoriska EG-normer samt då företagen måste göra investeringar för att anpassa sig till nationella normer som är strängare än EG-normerna.

E.1.3 *Investeringar på energiområdet*

30. Investeringar i energisparande, enligt definitionen i punkt 6, likställs med miljöskyddsinvesteringar. Sådana investeringar spelar en stor roll när det gäller att uppnå gemenskapsmålen på miljöområdet på ett ekonomiskt sätt ([24]). Dessa investeringar kan därför få investeringsstöd intill en basnivå av 40 % av de stödberättigande kostnaderna.

31. För investeringar för kraftvärmeproduktion kan riktlinjernas bestämmelser likaså vara tillämpliga om det kan påvisas att de gynnar miljön, därför att verkningsgraden ([25]) är ovanligt hög, därför att energiåtgången kan minska eller därför att tillverkningsprocessen påverkar miljön mindre. Kommissionen kommer härvid framför allt att beakta vilken typ av primärenergi som används i produktionsprocessen. Det bör också beaktas att en ökad användning av energi från kraftvärmeproduktion utgör ett av gemenskapens prioriterade miljömål ([26]). Ett stöd med en basnivå på 40 % kan därför beviljas för de stödberättigande kostnaderna för dessa investeringar.

32. Investeringarna i förnybara energikällor likställs med miljöinvesteringar inom områden som saknar tvingande gemenskapsnormer. Åtgärder till förmån för en ökad användning av dessa energiformer är en av gemenskapens prioriteringar på miljöskyddsområdet ([27]). Dessa åtgärder måste främjas, särskilt på grund av deras långsiktiga karaktär. Basnivån för stöd till investeringar i förnybara energikällor skall därför vara 40 % av de stödberättigande kostnaderna.

Kommissionen anser att man även bör gynna installering av förnybara energikällor som på egen hand kan försörja hela områden, t.ex. en ö eller en tätort. Investeringar som görs i detta syfte kan få stöd som är 10 procentenheter högre jämfört med basnivån på 40 % av de stödberättigande kostnaderna.

Kommissionen anser att om det kan visas att stödet är absolut nödvändigt, kommer medlemsstaterna att kunna bevilja investeringsstöd för förnybar energi med upp till 100 % av de stödberättigande kostnaderna. Dessa anläggningar får inte ta emot något som helst annat stöd.

E.1.4 *Förhöjt stöd till företag i stödområden*

33. I regioner som är berättigade till regionalstöd från nationella stödordningar kan företagen utnyttja stöd som skall främja regional utveckling. För att uppmuntra dessa företag att komplettera sina miljöskyddsinvesteringar är det lämpligt att företagen i tillämpliga fall kan beviljas ett högre stödbelopp som beaktar den miljöinvestering som gjorts i enlighet med bestämmelserna i punkt 29 ([28]).

34. I regionalstödsberättigade regioner fastställs miljöstödstaket för de stödberättigande kostnader som definieras i punkt 37 på följande sätt:

I stödberättigade regioner är den högsta tillämpliga stödnivån den högre av de två följande alternativen:

a) Basnivån för stöd till miljöinvesteringar, dvs. 30 % brutto (allmänna regler) eller 40 % brutto (för investeringar till förmån för energisparande, investeringar till förmån för förnybara energikällor och investeringar till förmån för kraftvärmeproduktion) eller 50 % brutto (för investeringar till förmån för förnybara energikällor som möjliggör energileveranser till ett helt samhälle), förhöjt med 5 procentenheter brutto i de regioner som omfattas av artikel 87.3 c och med 10 procentenheter brutto i de regioner som omfattas av artikel 87.3 a ([29]).

([24]) Handlingsplan för ökad energieffektivitet i Europeiska gemenskapen. KOM(2000) 247 slutlig, 26.4.2000.

([25]) Med verkningsgrad förstås förhållandet mellan den mängd primär energi som används för alstring av sekundär energi, och den mängd sekundär energi som faktiskt alstras. Verkningsgraden beräknas på följande sätt: alstrad elenergi + alstrad värmeenergi/använd energi.

([26]) Rådets resolution av den 18 december 1997 om en gemenskapsstrategi för att främja kraftvärme (EGT C 4, 8.1.1998, s. 1).

([27]) Rådets resolution av den 8 juni 1998 om förnybara energikällor (EGT C 198, 24.6.1998, s. 1).

([28]) Dessa förhöjningar är inte tillämpliga om medlemsstaten i fråga beviljar investeringsstöd genom att tillämpa bestämmelserna i punkt 32 tredje stycket (stöd upp till 100 % av de stödberättigande kostnaderna).

([29]) Investeringsstöd kan beviljas för investeringar i understödda regioner, om villkoren i riktlinjerna för statligt stöd för regionala ändamål (EGT C 74, 10.3.1998, s. 9), uppfylls.

b) Nivån för regionalstöd förhöjd med 10 procentenheter brutto.

E.1.5 ***Förhöjt stöd till små och medelstora företag***

35. För små och medelstora företag som gör investeringar som avses i punkterna 29–30 kan stödet höjas med 10 procentenheter brutto ([30]). Den definition av små och medelstora företag som används i dessa riktlinjer är den definition som följer av de relevanta gemenskapstexterna ([31]).

Det ovannämnda förhöjda stödet till stödregioner och till små och medelstora företag får kumuleras, men den maximala miljöstödsnivån får aldrig överstiga 100 % brutto av de stödberättigande kostnaderna. Små och medelstora företag får inte beviljas dubbelt stöd genom att både regional- och miljöstödsbestämmelserna tillämpas ([32]).

E.1.6 ***Investeringar som beaktas***

36. De investeringar som berörs är investeringar som avser tomtmark, om detta är oundgängligen nödvändigt för att uppfylla miljökrav, samt byggnader, anläggningar och utrustning, om syftet är att minska eller ta bort föroreningar och olägenheter eller att anpassa produktionsmetoderna så att miljön skyddas.

Kostnader som är förbundna med tekniköverföring i form av förvärv av tillverkningslicenser eller patenterad eller icke patenterad teknisk know-how kan också komma i fråga. Sådana immateriella tillgångar skall dock uppfylla följande villkor:

a) De skall betraktas som avskrivningsbara tillgångar.

b) De skall ha förvärvats på marknadsvillkor från företag där köparen inte har några direkta eller indirekta kontrollbefogenheter.

c) De skall tas upp som tillgångar i företagets balansräkning och finnas kvar och utnyttjas av det stödmottagande företaget under minst fem år fr.o.m. det att stödet beviljats, om inte dessa immateriella tillgångar representerar en teknik som är klart föråldrad. Vid en vidareförsäljning under denna femårsperiod måste inkomsterna från försäljningen dras av från de stödberättigande kostnaderna och i förekommande fall leda till en delvis eller fullständig återbetalning av stödbeloppet.

([30]) Denna förhöjning är inte tillämplig om medlemsstaten i fråga beviljar investeringsstöd genom att tillämpa bestämmelserna i punkt 32 tredje stycket (stöd upp till 100 % av de stödberättigande kostnaderna).

([31]) Kommissionens rekommendation av den 3 april 1996 om definitionen på små och medelstora företag (EGT L 107, 30.4.1996, s. 4).

([32]) Investeringsstöd kan beviljas för investeringar som görs av små och medelstora företag genom tillämpning av bestämmelserna i kommissionens förordning (EG) nr 70/2001 av den 12 januari 2001 om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i EG-fördraget på statligt stöd till små och medelstora företag (EGT L 10, 13.1.2001, s. 33).

E.1.7 ***Stödberättigande kostnader***

37. De stödberättigande kostnaderna måste strikt begränsas till de ytterligare investeringskostnader som krävs för att nå miljöskyddsmålen.

Detta innebär följande:

Om det är svårt att särskilja kostnaderna för investeringen till skydd för miljön från totalkostnaderna, kommer kommissionen att beakta objektiva och transparenta beräkningsmetoder, till exempel kostnaderna för en investering som är jämförbar på det tekniska planet men som inte ger möjlighet att uppnå samma miljöskydd.

I samtliga fall skall de stödberättigande kostnaderna beräknas så, att ett avdrag görs för en eventuell kapacitetsökning, för inbesparade kostnader under de fem första åren av investeringens varaktighet och för ytterligare kompletterande produktion under samma femårsperiod ([33]).

För förnybara energikällor gäller i allmänhet att de stödberättigande investeringskostnaderna motsvarar företagets merkostnader jämfört med kostnaderna för en traditionell energiproduktionsanläggning med samma kapacitet i fråga om effektiv energiproduktion.

Om små och medelstora företag anpassar sig till nya gemenskapsnormer omfattar de stödberättigande kostnaderna extra investeringskostnader för att uppnå den miljöskyddsnivå som de nya gemenskapsnormerna kräver.

Vid en anpassning till nationella normer på områden där EG-normer saknas, skall som stödberättigande kostnader räknas alla investeringar som behövs för att företaget skall uppnå den miljöskyddsnivå som krävs enligt de nationella normerna.

Vid en anpassning till nationella normer som är strängare än EG:s normer, eller om företaget frivilligt går längre än EG:s normer, skall de stödberättigande kostnaderna omfatta de extra investeringskostnader som behövs för att uppnå en miljöskyddsnivå som ligger över EG:s normer. Investeringskostnader för att uppnå den skyddsnivå som följer av EG:s normer är inte stödberättigande.

Om normer saknas, räknas som stödberättigande kostnader de investeringskostnader som är nödvändiga för att uppnå en miljöskyddsnivå som är högre än vad företaget kunnat uppnå utan miljöstöd.

([33]) Om investeringarna endast avser miljöskydd utan andra ekonomiska fördelar, kommer inget ytterligare avdrag att göras för att fastställa de stödberättigande kostnaderna.

E.1.8 ***Återställande av förorenad industrimark***

38. Investeringar som görs av företag för att reparera miljöskador genom att återställa förorenad industrimark kan omfattas av tillämpningsområdet för dessa riktlinjer ([34]). Detta gäller förorening av mark, ytvatten och grundvatten ([35]).

Om det klart kan fastställas vem som är ansvarig för föroreningen, skall denne i enlighet med ansvarighetsprincipen finansiera återställandet av miljön utan statligt stöd. Begreppet ansvarig person definieras i enlighet med den gällande lagstiftningen i de enskilda medlemsstaterna, utan att detta påverkar antagandet av gemenskapsregler på detta område.

Om det däremot inte kan fastställas vem som är ansvarig för föroreningen eller om denne inte kan ställas till ansvar, kan den som är ansvarig för arbetet få stöd för detta arbete ([36]).

Stödbeloppet för återställande av den förorenade marken får uppgå till 100 % av de stödberättigande kostnaderna förhöjt med 15 % av kostnaderna för arbetet. De stödberättigande kostnaderna är lika med kostnaderna för arbetet efter det att värdestegringen för marken dragits av.

Stödets totalbelopp får aldrig överstiga företagets verkliga kostnader.

E.1.9 ***Omlokalisering av företag***

39. Kommissionen anser att omlokaliseringar av företag i princip inte ökar skyddet för miljön och att de därför inte berättigar till stöd enligt dessa riktlinjer.

Stöd kan dock vara motiverat då starkt förorenande företag i tätorter eller i ett Natura 2000-område som lagligt bedriver en starkt förorenande verksamhet, på grund av denna lokalisering, måste omlokaliseras till en lämpligare plats.

Följande kriterier måste uppfyllas samtidigt:

a) Omlokaliseringen måste motiveras av miljöskäl och vara följden av ett administrativt eller juridiskt beslut med föreläggande om flyttning.

b) Företaget måste följa de strängaste miljönormerna på den nya lokaliseringsorten.

Företag som uppfyller ovannämnda villkor kan få investeringsstöd enligt bestämmelserna i punkt 29. Bestämmelserna i punkt 35 om förhöjt stöd till små och medelstora företag är tillämpliga.

Vid beräkningen av de stödberättigande kostnaderna vid stöd till omlokalisering av företag beaktar kommissionen dels vinsten av försäljningen eller uthyrningen av den efterlämnade anläggningen och marken samt kompensationen i händelse av expropriation, och dels kostnaderna för köp av mark eller för uppförande av eller köp av nya anläggningar med samma kapacitet som de gamla anläggningarna. Övriga vinster som är förenade med överföringen av anläggningarna, bland annat nyttan av att den teknik som används förbättras i samband med överföringen samt den bokföringsmässiga vinsten av anläggningarnas värdestegring, kan beaktas i förekommande fall. Investeringar som avser en eventuell kapacitetsökning får inte beaktas vid beräkningen av de stödberättigande kostnader som ger rätt till ett stöd till skydd av miljön.

Om det administrativa eller rättsliga beslut som innebär att flyttning måste ske, leder till att ett arrendeavtal för mark eller fastigheter hävs i förtid, kan den eventuella ersättning som företaget tvingas betala för att häva avtalet beaktas vid beräkningen av de stödberättigande kostnaderna.

E.1.10 ***Gemensamma bestämmelser***

40. Stöd till investeringar i miljöskydd som är mer långtgående än EG-normerna eller vid avsaknad av EG-normer, får inte beviljas om förbättringen endast innebär att företaget anpassar sig till EG-normer som redan antagits, men ännu inte har trätt i kraft. Ett företag kan inte få stöd för anpassning till nationella normer som är strängare än EG:s normer, eller då EG-normer saknas, annat än om det anpassat sig till de aktuella nationella normerna före det datum som föreskrivs i dessa. Investeringar som görs efter detta datum kan inte åberopas ([37]).

E.2 **Stöd till konsultverksamhet på miljöområdet som riktar sig till små och medelstora företag**

41. Konsultstöd är mycket viktigt för att de små och medelstora företagen skall kunna göra framsteg på miljöskyddsområdet. Kommissionen anser därför att stöd kan beviljas i enlighet med bestämmelserna i förordning (EG) nr 70/2001 ([38]).

([34]) Kommission påminner om att åtgärder som de offentliga myndigheterna vidtar för att reparera miljöskador inte i sig omfattas av bestämmelserna i artikel 87 i fördraget. Sådana åtgärder kan dock bli problematiska i stödhänseende, om marken efter att ha återställts säljs till företag till ett pris som ligger under marknadsvärdet.

([35]) Som investeringar vid återställande av förorenad industrimark betraktas alla utgifter som företaget haft för att återställa marken, oavsett om utgifterna kan föras upp som anläggningstillgångar i balansräkningen eller inte.

([36]) Begreppet ansvarig för utförandet av arbetet påverkas inte av begreppet ansvarig för föroreningen.

([37]) Bestämmelserna i denna punkt påverkas inte av bestämmelserna i punkt 28 om stöd till små och medelstora företag.

([38]) Citerat i fotnot 32.

E.3 **Driftsstöd**

E.3.1 ***Villkor för driftsstöd till avfallshantering och främjande av energibesparing:***

42. Följande bestämmelser är tillämpliga på två kategorier av driftsstöd:

a) Stöd till avfallshantering då denna överensstämmer med principhierarkin vid avfallshanteringen ([39]).

b) Stöd till energibesparing.

43. Om sådana stöd visar sig vara nödvändiga skall de strikt begränsas till merkostnaderna för produktionen i förhållande till marknadspriset för de aktuella produkterna eller tjänsterna ([40]). Stöden skall också vara tillfälliga och i princip degressiva, så att ett incitament skapas att inom rimlig tid börja iaktta principen om rättvisande prissättning.

44. Kommissionen anser att företagen normalt skall stå för kostnaderna för industriavfallsbehandlingen i enlighet med principen att förorenaren skall betala. Driftsstöd kan dock visa sig vara nödvändigt om nationella normer antas som är strängare än de gällande gemenskapsnormerna eller om nationella normer antas i avsaknad av gemenskapsnormer, vilka leder till att företagen tillfälligt förlorar konkurrenskraft på internationell nivå.

De företag som får driftsstöd för behandling av industriellt och icke-industriellt avfall måste finansiera denna tjänst i förhållande till den avfallsmängd som de producerar och/eller till kostnaderna för hanteringen av denna.

45. Allt driftsstöd som är degressivt får inte beviljas för mer än fem år. Stödnivån får uppgå till 100 % av merkostnaderna det första året, men skall sedan sänkas linjärt till 0 vid utgången av det femte året.

46. Icke degressivt stöd kan beviljas i högst fem år, och stödnivån är begränsad till 50 % av merkostnaderna.

([39]) Klassificeringen finns definierad i gemenskapens strategi för avfallshantering; KOM(96) 399 slutlig. I detta meddelande påpekar kommissionen att avfallshantering är en prioritering för gemenskapen särskilt för att minska miljöriskerna. Begreppet återvinning av avfall skall uppfattas som tredimensionellt: återanvändning, återvinning och tillvaratagande av energi.

([40]) Med begreppet produktionskostnader avses nettot för allt stöd, men inklusive en normal vinst.

E.3.2 ***Regler som är tillämpliga på alla typer av driftsstöd i form av avgiftssänkningar eller avgiftsbefrielse***

47. När avgifter som drabbar vissa verksamheter införs av miljöskäl kan medlemsstaterna finna det nödvändigt med tillfälliga undantag för en del företag, särskilt då en harmonisering saknas på europeisk nivå eller då vissa företag tillfälligt riskerar att förlora sin internationella konkurrenskraft. Sådana undantag är generellt sett driftsstöd enligt artikel 87 i EG-fördraget. Vid granskningen av sådana åtgärder måste man särskilt undersöka om avgiften har införts till följd av ett gemenskapsbeslut eller genom ett självständigt beslut från en medlemsstats sida.

48. Om avgiften har införts genom ett självständigt beslut från en medlemsstats sida kan de berörda företagen få stora svårigheter att snabbt anpassa sig till det nya skattetrycket. I ett sådant fall kan ett tillfälligt undantag till förmån för vissa företag vara motiverat för att ge dessa möjlighet att anpassa sig till den nya skattesituationen.

49. Om avgiften tas ut till följd av ett gemenskapsdirektiv, kan följande två fall uppkomma:

a) Medlemsstaten tillämpar en avgift på vissa produkter som är högre än den miniminivå som föreskrivs i gemenskapsdirektivet och beviljar undantag för vissa företag, som därigenom bara behöver betala ett lägre belopp som dock fortfarande är åtminstone lika med den miniminivå som föreskrivs i direktivet. Kommissionens åsikt är att ett tillfälligt undantag kan vara motiverat i ett sådant fall för att ge företagen möjlighet att anpassa sig till en högre beskattning och för att påverka företagen i miljövårdande riktning.

b) Medlemsstaten tillämpar en avgift på vissa produkter som ligger på den miniminivå som föreskrivs i gemenskapsdirektivet och beviljar undantag för vissa företag, för vilka beskattningen därigenom kommer att ligga under miniminivån. Om ett sådant undantag inte är tillåtet enligt gemenskapsdirektivet i fråga utgör det stöd som är oförenligt med artikel 87 i EG-fördraget. Om ett sådant undantag däremot tillåts genom direktivet, kan kommissionen komma till slutsatsen att det är förenligt med artikel 87, om det är nödvändigt och av en rimlig omfattning i förhållande till de eftersträvade målen för gemenskapen. Vid ett sådant undantag fäster kommissionen särskilt stor vikt vid att stödet måste vara strikt tidsbegränsat.

50. I princip skall de aktuella skattebestämmelserna i väsentlig grad bidra till skyddet av miljön. Man måste försäkra sig om att undantagen eller avgiftsbefrielsen inte genom sin beskaffenhet motverkar de eftersträvade övergripande målen.

51. Dessa undantag kan utgöra en form av driftsstöd som kan tillåtas på följande villkor:

1. Om en medlemsstat inför **nya miljöavgifter** inom en sektor eller för produkter som inte avgiftsharmoniserats på EG-nivå eller planerar avgifter som ligger över EG-normen, anser kommissionen att tioåriga undantagsbeslut kan vara motiverade i två fall, även om de inte är degressiva.

a) Om denna avgiftsbefrielse är villkorad i avtal mellan medlemsstaten i fråga och de stödmottagande företagen, så att företagen eller företagssammanslutningarna åtar sig att uppnå miljöskyddsmålen under loppet av den avgiftsfria perioden eller om företagen förbinder sig att ingå frivilliga avtal med samma syfte. Dessa avtal kan bl.a. omfatta minskningar av energikonsumtionen, utsläppsminskningar eller andra miljöfrämjande åtgärder. Innehållet i avtalen skall förhandlas av varje medlemsstat och bedömas av kommissionen då stödplanerna anmäls. Medlemsstaten måste göra en noggrann uppföljning för att kontrollera att företagen eller företagssammanslutningarna förverkligar de åtaganden som de förbundit sig att genomföra. I avtalen mellan medlemsstaten och de ifrågavarande företagen skall anges vilka sanktioner som skall gälla om åtagandena inte uppfylls.

b) Det behöver inte vara ett villkor för avgiftsbefrielserna att avtal ingås mellan medlemsstaten och de stödmottagande företagen om följande villkor uppfylls:

— Om nedsättningen avser en gemenskapsavgift, skall det belopp som företagen faktiskt betalar efter nedsättningen vara betydligt högre än gemenskapens minimibelopp, för att uppmuntra företagen att vidta åtgärder för att förbättra miljöskyddet.

— Om nedsättningen avser en nationell avgift i avsaknad av en gemenskapsavgift, skall de företag som beviljats nedsättningen likväl betala en betydande del av den nationella avgiften.

2. De bestämmelser som avses i punkt 51.1 ovan kan tillämpas på **befintliga avgifter** om följande båda villkor uppfylls:

a) Den ifrågavarande avgiften skall ha en betydande positiv effekt när det gäller miljöskydd.

b) Undantagen till förmån för de stödmottagande företagen skall ha beslutats i samband med att avgiften infördes, eller bli nödvändiga på grund av en betydande förändring av de ekonomiska betingelserna, som försätter företagen i en särskilt svår konkurrenssituation. I sistnämnda fall får nedsättningen av avgiften inte överskrida den ökning av kostnaderna som de förändrade ekonomiska betingelserna orsakar. Om kostnadsökningen upphör, skall också nedsättningen av avgifterna upphöra.

3. Medlemsstaterna kan också främja utvecklandet av elproduktionsprocesser som utnyttjar traditionella energikällor, t.ex. gas, som gör det möjligt att uppnå en betydligt större energieffektivitet än med traditionella produktionsprocesser. Eftersom sådan teknik är intressant ur miljöskyddssynpunkt och under förutsättning att den använda primärenergin avsevärt minskar de negativa miljöeffekterna, anser kommissionen att en total avgiftsbefrielse kan vara berättigad under en femårsperiod, om stödet inte är degressivt. Undantag för tioårsperioder kan också beviljas, enligt de villkor som anges i punkterna 51.1 och 51.2.

52. Om en befintlig avgift höjs väsentligt och medlemsstaten anser att undantagen är nödvändiga för vissa företag, skall de villkor som avses i punkt 51.1 för nya avgifter tillämpas analogt.

53. Om nedsättningarna avser en avgift som harmoniserats på EG-nivå och om dessa nationella avgifter understiger eller är lika med EG-nivån, anser kommissionen att långvariga avgiftsbefrielser inte kan motiveras. I dessa fall måste avgiftsbefrielsen uppfylla villkoren i punkterna 45 och 46, och i alla händelser krävs det ett uttryckligt tillstånd att avvika från gemenskapens minimiavgifter.

Vid alla avgiftsnedsättningar har medlemsstaten möjlighet att bevilja driftsstöd enligt villkoren i punkterna 45 och 46.

E.3.3 *Villkor för driftsstöd till förnybar energi*

54. Driftsstöd till produktion av förnybar energi är i princip miljöstöd som kan omfattas av bestämmelserna i dessa riktlinjer.

55. För sådant stöd anser kommissionen det vara möjligt att behålla särskilda bestämmelser på grund av de svårigheter dessa energislag ibland har haft att effektivt konkurrera med de traditionella energislagen. Det bör även beaktas att gemenskapspolitiken, särskilt av miljömässiga skäl, syftar till att utveckla dessa energislag. Stöd kan särskilt visa sig nödvändigt när sådan energi med de tekniska metoder som finns tillgängliga inte kan produceras till ett pris per enhet som kan jämföras med de traditionella energislagen.

56. I sådana fall kan driftsstöd vara berättigat för att täcka skillnaden mellan energiproduktionskostnaden via förnybara energikällor och priset på den energimarknaden. Formen för sådant stöd kan variera efter energislag och efter vilka stödformer medlemsstaterna väljer. Vid sin analys kommer kommissionen även att beakta konkurrensställningen för varje berört energislag.

57. Medlemsstaterna har följande möjligheter att bevilja stöd för förnybar energi:

E.3.3.1 *Alternativ 1*

58. När det gäller förnybara energikällor är investeringskostnaderna per enhet särskilt höga och utgör generellt sett en avgörande del av företagens kostnader, vilket gör det omöjligt för företagen att erbjuda konkurrenskraftiga priser på de marknader där de säljer sin energi.

59. För att bättre ta hänsyn till detta inträdeshinder på marknaden för förnybara energikällor kan medlemsstaterna bevilja stöd som kompenserar skillnaden mellan produktionskostnaderna för de förnybara energikällorna och marknadspriset för den berörda energin. Det eventuella driftsstödet kan i så fall bara medges för avskrivning av anläggningarna. För den energi som anläggningen producerar därutöver kan det inte lämnas något stöd. Stödet kan emellertid också täcka en rimlig kapitalavkastning, om medlemsstaten i fråga kan visa att stödet är nödvändigt därför att vissa förnybara energikällor har en så dålig konkurrenskraft.

När driftsstödet bestäms bör man också beakta eventuellt investeringsstöd som företaget har fått för att uppföra anläggningen.

När en medlemsstat anmäler en stödordning till kommissionen, måste den ange de exakta villkoren för stödet, särskilt hur stödet kommer att beräknas. Om kommissionen godkänner stödordningen, måste medlemsstaten också tillämpa dessa villkor och detta beräkningssätt när den beviljar företag stöd.

60. Till skillnad från andra förnybara energikällor kräver biobränslen relativt sett mindre investeringar, medan driftskostnaderna vid en anläggning som utnyttjar biobränslen är större. Kommissionen kommer därför att godta driftsstöd som överskrider investeringskostnaderna, om medlemsstaten i fråga kan visa att företagens totala kostnader efter avskrivning av anläggningen fortfarande överskrider marknadspriset på energin.

E.3.3.2 *Alternativ 2*

61. Medlemsstaterna kan bevilja stöd till förnybara energikällor genom att utnyttja marknadsmekanismerna, såsom gröna certifikat eller anbudssystem. Genom dessa system kan producenterna av förnybar energi indirekt få en garanterad efterfrågan på den energi de producerar, till ett högre pris än marknadspriset på konventionell energi. Priset på gröna certifikat är inte fastställt på förhand, utan är ett resultat av förhållandet mellan utbud och efterfrågan.

62. När dessa system utgör statligt stöd kan kommissionen godkänna dem, om medlemsstaten kan visa att stödet är nödvändigt för att säkerställa att användningen av de ifrågavarande förnybara energikällorna är lönsam, att systemet inte som helhet leder till alltför stora ersättningar till förnybara energikällor och att det inte avhåller producenter som utnyttjar förnybara energikällor från att förbättra sin konkurrenskraft. För att kontrollera att dessa kriterier uppfylls, avser kommissionen att godkänna dessa stödsystem för en tioårsperiod. När tioårsperioden har löpt ut, bör en utvärdering göras för att bedöma om det är nödvändigt att fortsätta med stödåtgärden.

E.3.3.3 *Alternativ 3*

63. Medlemsstaterna kan bevilja driftsstöd för nya anläggningar för produktion av förnybar energi, beräknat på grundval av de externa kostnader som undvikits. Dessa kostnader är miljökostnader som samhället måste bära om samma mängd energi hade producerats vid en anläggning som drivs med konventionell energi. Dessa kostnader skall beräknas på grundval av skillnaden mellan de externa kostnader som åsamkats och inte betalats av producenterna av förnybar energi å ena sidan och de externa kostnader som åsamkats och inte betalats av producenterna av icke förnybar energi å andra sidan. För att utföra dessa beräkningar måste medlemsstaten använda en internationellt erkänd beräkningsmetod, som kommissionen skall underrättas om. Medlemsstaten skall bland annat översända en motiverad och kvantifierad jämförande kostnadsanalys tillsammans med en utvärdering av de externa kostnaderna för konkurrerande energiproducenter, så att det framgår att stödet verkligen utgör en kompensation för de externa kostnader som inte täcks.

I alla händelser får det stödbelopp som på detta sätt beviljats producenten av förnybar energi inte överskrida 5 eurocent per Kwh.

För övrigt är det ett absolut krav att det stödbelopp som beviljats producenterna som överskrider det stödbelopp som är följden av alternativ 1 måste återinvesteras av företaget inom sektorn för förnybar energi. Detta stödbelopp kommer att beaktas av kommissionen om verksamheten även beviljas annat statligt stöd.

64. För att detta alternativ skall vara förenligt med de allmänna konkurrensreglerna måste kommissionen med säkerhet veta att stödet inte snedvrider konkurrensen i strid med gemenskapsintresset. Kommissionen måste med andra ord vara säker på att stödet verkligen utmynnar i en allmän utveckling där förnybar energi ökar på den konventionella energins bekostnad, och inte endast i att marknadsandelar överförs mellan förnybara energikällor. Därför måste följande villkor uppfyllas:

— Det stöd som beviljats enligt detta alternativ skall utgöra en del av ett system där de företag som är verksamma inom sektorn för förnybar energi behandlas lika.

— Stödet enligt detta system skall beviljas utan diskriminering mellan de företag som producerar samma förnybara energi.

— Detta system skall granskas av kommissionen vart femte år.

E.3.3.4 *Alternativ 4*

65. Medlemsstaterna bibehåller möjligheten att bevilja driftsstöd i enlighet med de allmänna bestämmelser om driftsstöd som avses i punkterna 45 och 46.

E.3.4 *Villkor tillämpliga på driftsstöd till kraftvärmeproduktion*

66. Kommissionen anser att driftsstöd till kraftvärmeproduktion kan vara berättigat då villkoren i punkt 31 är uppfyllda. Sådant stöd kan beviljas företag som säkerställer samhällsomfattande distribution av kraftvärme då produktionskostnaderna för värme och el ligger över marknadspriset. Under liknande omständigheter kan driftsstöd beviljas enligt de villkor som anges i punkterna 58–65. Stödets nödvändighet kommer att fastställas under hänsynstagande till de kostnader och intäkter som produktionen och försäljningen av värmen och elektriciteten ger upphov till.

67. Driftsstöd kan beviljas på samma villkor för industriell användning av kraftvärmeproduktion, om det verkligen kan visas att kostnaden för produktion av en energienhet med denna teknik är högre än marknadspriset för en traditionell energienhet. Produktionskostnaden får omfatta anläggningens normala avkastning, men företagets eventuella vinst av värmeproduktionen skall dras av från produktionskostnaderna.

F. **POLITIK, ÅTGÄRDER OCH INSTRUMENT SOM SYFTAR TILL ATT MINSKA VÄXTHUSGASERNA**

68. Enligt Kyotoprotokollet, som såväl medlemsstaterna som gemenskapen har undertecknat, åtar sig signatärstaterna att begränsa eller minska sina utsläpp av växthusgaser under perioden 2008–2012. För hela gemenskapen är målet att minska utsläppen av dessa gaser med 8 % i förhållande till 1990 års nivå.

69. För att såväl medlemsstaterna som gemenskapen, i egenskap av avtalsparter, skall kunna nå målet att minska sina utsläpp av växthusgaser, krävs att de dels vidtar gemensamma åtgärder som samordnas på gemenskapsnivå ([41]), bland annat ekonomiska åtgärder, dels att de utnyttjar de verktyg som tillkommit genom Kyotoprotokollet, nämligen överlåtbara utsläppsrätter, gemensamt genomförande samt mekanismen för miljöanpassad utveckling.

70. I avsaknad av EG-dokument på området, och utan att inkräkta på kommissionens rätt att ta initiativ till sådana dokument, åligger det varje medlemsstat att fastställa den politik samt de åtgärder och instrument som den önskar använda för att uppnå en anpassning till de mål som undertecknats inom ramen för Kyotoprotokollet.

71. Kommissionen anser att vissa arrangemang som medlemsstaterna vidtar för att uppnå målen i Kyoto-protokollet kan utgöra statligt stöd, men att det är för tidigt att fastställa villkoren för godkännande av detta eventuella stöd.

G. **GRUNDER FÖR UNDANTAG AVSEENDE ALLA DE STÖDPLANER SOM GRANSKAS AV KOMMISSIONEN**

72. Inom de gränser och på de villkor som fastställs i dessa riktlinjer kommer kommissionen att godkänna miljöstöd enligt bestämmelserna i artikel 87.3 c i EG-fördraget, om det gäller ”stöd för att underlätta utveckling av vissa näringsverksamheter eller vissa regioner, när det inte påverkar handeln i negativ riktning i en omfattning som strider mot det gemensamma intresset”.

73. Stöd för att främja genomförandet av viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse kan, då det gäller huvudsakligen miljöinriktade projekt som ofta ger positiva miljöeffekter också utanför den eller de berörda medlemsstaternas gränser, godkännas med stöd av undantaget i artikel 87.3 b i EG-fördraget. För detta krävs dock att stödet skall vara nödvändigt för att genomföra projektet, som skall vara specifikt, väl definierat och av betydande kvalitet. Projektet skall också på ett föredömligt och lätt påvisbart sätt bidra till gemensamma europeiska intressen. Om detta undantag tillämpas, kan kommissionen godkänna stödnivåer som går utöver de tak som gäller för stöd som godkänns enligt artikel 87.3 c.

H. **KUMULERING AV STÖD AV OLIKA URSPRUNG**

74. De stödtak som fastställs i dessa riktlinjer är tillämpliga vare sig det ifrågavarande stödet i sin helhet finansieras med statliga medel eller helt eller delvis finansieras med gemenskapsmedel. De stöd som godkänts genom tillämpning av dessa riktlinjer får varken kumuleras med annat statligt stöd i den mening som avses i artikel 87.1 i fördraget eller med annan gemenskapsfinansiering, om en sådan kumulering leder till en stödnivå som är högre än den som anges i dessa riktlinjer.

([41]) Fler uppgifter om de gemensamma och samordnade åtgärderna återfinns i Förberedelser inför genomförandet av Kyotoprotokollet KOM(1999) 230.

I fråga om statligt stöd som beviljats för olika ändamål men avser samma stödberättigande kostnader skall det förmånligaste stödtaket tillämpas.

I. LÄMPLIGA ÅTGÄRDER ENLIGT ARTIKEL 88.1 I EG-FÖRDRAGET

75. På grundval av artikel 88.1 i fördraget kommer kommissionen att föreslå medlemsstaterna följande lämpliga åtgärder för deras befintliga stödordningar.

76. För att kunna bedöma hur större stödbelopp beviljas inom ramen för godkända stödordningar och om de är förenliga med den gemensamma marknaden, ämnar kommissionen, som en lämplig åtgärd i den mening som avses i artikel 88.1 i fördraget, föreslå medlemsstaterna att förhandsanmäla varje enskilt stödprojekt för vilket investeringsstöd beviljats enligt en godkänd stödordning, om de stödberättigande kostnaderna överstiger 25 miljoner euro och stödet överstiger en bruttobidragsekvivalent på 5 miljoner euro. Anmälan skall göras med hjälp av det formulär som återfinns i bilagan.

77. Kommissionen ämnar också, som en lämplig åtgärd i den mening som avses i artikel 88.1, föreslå medlemsstaterna att de ändrar sina befintliga miljöstödsordningar så att de blir förenliga med dessa riktlinjer senast den 1 januari 2002.

78. Kommissionen uppmanar medlemsstaterna att, inom en månad från mottagandet av förslaget om lämpliga åtgärder enligt punkterna 75–77, meddela om de samtycker till att anpassa sig till dessa bestämmelser. Om svar inte inkommer, tolkar kommissionen detta som att medlemsstaten i fråga inte samtycker till förslaget.

79. Kommissionen erinrar om att dessa riktlinjer, med undantag av stöd som bedöms vara av mindre betydelse enligt bestämmelserna i förordning (EG) nr 69/2001 ([42]), inte påverkar medlemsstaternas skyldighet enligt artikel 88.3 i EG-fördraget att anmäla alla stödordningar, ändringar av stödordningar och enskilda stödåtgärder till förmån för företag som inte omfattas av de godkända ordningarna.

80. Kommissionen har för avsikt att se till att varje godkännande av framtida stödordningar prövas utifrån bestämmelserna i dessa riktlinjer.

J. TILLÄMPNINGEN AV RIKTLINJERNA

81. Dessa riktlinjer skall tillämpas från och med den dag de offentliggörs i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*. De skall upphöra att tillämpas den 31 december 2007. Kommissionen kan, efter samråd med medlemsstaterna, ändra riktlinjerna före den 31 december 2007, om det finns väsentliga skäl som sammanhänger med konkurrens- eller miljöpolitiken, eller för att beakta gemenskapens politik på andra områden eller internationella åtaganden.

82. Från tidpunkten för offentliggörandet i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*, kommer kommissionen att tillämpa bestämmelserna i dessa riktlinjer på alla anmälda stödplaner i fråga om vilka den har att fatta beslut, även om planerna anmälts före detta offentliggörande.

För oanmälda stöd kommer kommissionen att tillämpa:

a) bestämmelserna i dessa riktlinjer, om stödet beviljats efter det att dessa riktlinjer offentliggjorts i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*,

b) de riktlinjer som gällde då stödet beviljades i samtliga övriga fall.

K. INTEGRERING AV MILJÖPOLITIKEN MED ANDRA RIKTLINJER FÖR STATLIGT STÖD

83. I artikel 6 i EG-fördraget anges: ”Miljöskyddskraven skall integreras i utformningen och genomförandet av gemenskapens politik och verksamhet enligt artikel 3, särskilt i syfte att främja en hållbar utveckling.” När andra gemenskapsriktlinjer som avser statligt stöd antas eller ändras, skall kommissionen undersöka i vilken utsträckning dessa krav kan beaktas bättre. Därvid skall kommissionen undersöka lämpligheten av att medlemsstaterna ombeds överlämna en miljökonsekvensbeskrivning vid varje anmälan av betydande stödprojekt, oavsett vilket verksamhetsområde som berörs.

([42]) EGT L 10, 13.1.2000, s. 30.

BILAGA

KOMPLETTERANDE UPPGIFTER SOM NORMALT SKALL LÄMNAS VID ANMÄLAN ENLIGT ARTIKEL 88.3 I FÖRDRAGET BETRÄFFANDE STATLIGT STÖD TILL MILJÖSKYDDSÅTGÄRDER

(Stödordningar, stöd som beviljas inom ramen för en godkänd stödordning och tillfälligt stöd)

Uppgifterna bifogas det allmänna frågeformuläret i del A, bilaga II till kommissionens brev av den 2 augusti 1995 till medlemsstaterna om anmälningar och standardiserade årsrapporter.

1. Syften.

   Noggrann redogörelse för åtgärdens syfte och vilken typ av miljöskydd den skall främja.

2. Beskrivning av åtgärden.

   Noggrann beskrivning av åtgärden och stödmottagarna.

   Beskrivning av de totala investeringskostnaderna och de stödberättigade kostnaderna.

   Om samma typ av åtgärd har genomförts tidigare, vilka resultat har då uppnåtts i fråga om miljöskydd?

   Om åtgärden är ny, vilka är de förväntade resultaten i fråga om miljöskydd, och över vilken tid?

   Om stödet syftar till ett bättre skydd än normerna kräver skall det anges vilka de gällande normerna är och på vilket sätt den berörda åtgärden kommer att medföra att en avsevärt högre miljöskyddsnivå uppnås.

   Om stödet gäller en åtgärd på ett område där det inte finns några bindande normer, skall det noggrant anges hur de stödberättigade kostnaderna beräknas.